

Ulrich Luz, *Exegetische Aufsätze*

Wissenschaftliche Untersuchungen zum Neuen Testament 357

IX + 565 стр. ; 23 cm
ISBN: 978-3-16-153536-9

Недавно је из штампе изашла дуго очекивана збирка чланака светски познатог пензионисаног професора Новог Завета из Берна Улриха Луца, који је између осталог и велики пријатељ Српске Православне Цркве и Православног богословског факултета. Ово пријатељство материјализовано је и великодушном одлуком професора Луца да своју изузетну приватну библиотеку поклони новооснованом Библијском институту у Београду. Књига о којој је реч зове се веома једноставно: *Еџеџеџски чланци*. Зборник се састоји од 32 чланка који су објављивани између 1985. и 2015. год. То је само један мањи, од аутора пробрани, део текстова које је објавио, а за које је сматрао да је примерено сакупити их на једно место. У оквиру поменутог броја чланака не налазе се само до сада објављивани текстови, већ и 5 необјављених и 5 које први пут објављује на немачком језику. Зборник је двојезичан немачко-енглески, мада је број текстова на енглеском знатно мањи. Аутор је књигу поделио на пет великих тематских целина од којих свака садржи изванредан број одговарајућих чланака. Као што

наслов зборника наговештава, текстови су *еџеџеџској карактеру*, без тематских херменеутичких прилога на које се шири јавност навикла, када је реч о радовима проф. Луца. Међутим, приложени текстови су наравно прожети херменеутичким одлукама чувеног еџеџеџе и сваки садржи значајне и дубоке увиде из ове области. Први део књиге под насловом „Студије о Исусу“ садржи низ чланка на тему историје проучавања „историјског Исуса“ на Западу, значајне историјско-критичке прилоге на тему синоптичких Еванђеља, као и један занимљив прилог о поређењу Исуса са новијим оснивачима религија у Јапану. Други део под насловом „Студије о Извору изрека“ садржи четири текста који се углавном баве односом Извора изрека и Еванђеља по Матеју. Средиште зборника, и

истовремено његов најопширнији део, чини целина под насловом „Студије о Еванђељу по Матеју“. То наравно не чуди, када се зна да је аутор највећи део своје истраживачке каријере посветио управо овом Еванђељу. Он је одлуку да се темељно бави овим Еванђељем донео, између осталог, и због тога што је Еванђеље по Матеју у протестантзму био један релативно запостављен текст од невеликог теолошког значаја. У огранку хришћанства у коме се све мери по степену блискости Павловом концепту оправдања вером (Рим. 1, 16сс), природно је да Еванђеље по Матеју није могло играти важнију улогу. Аутор се, дакле, посветио критичком сучељавању са сопственом традицијом. Чланци који се налазе у овом делу су сви посвећени Еванђељу по Матеју, егзегези појединачних текстова, теолошких захвата попут христологије и еклисиологије, односу према јудејству, историји учинка текстова Еванђеља и сл. Нарочито је важан чланак који се бави темом фикције, историчности и зависности од Предања у Еванђељу. Суштински допринос аутора је у томе што је ове концепте повезао са јудејским и грчко-римским интелектуалним амбијентом у који се смешта ова тематика, и показао да историјске и религијске истине у античком свету нису стриктно раздвајане, као и да је савремено схватање историје неадекватно учитавати у антички дискурс

(301–326). Четврто поглавље носи наслов „Студије о осталим Еванђељима“ и састоји се из два занимљива чланка о предмарковској христологији и опроштајним говорима у Еванђељу по Јовану. Коначно, пето поглавље под насловом „Студије о Corpus Paulinum“ садржи неколико чланака на теме из Павлових посланица, попут мистике, оправдања вером, схватања суда итд. Сваком од наведених пет поглавља претходи један опширан увод, који читаоца уводи у теме чланка и даје кратак опис њихових садржаја.

Улрих Луц је новозаветник који библијске текстове разматра кроз призму њиховог сопственог захтева, наиме да буду теолошки текстови, текстови који говоре о Богу, који саопштавају и посредују искуство вере утемељено на јединственом догађају Исуса Христа. Међутим, он то чини с пуном свешћу да су новозаветни текстови уједно и историјски текстови у чији говор о Богу је инволивиран културолошки контекст из кога израстају. Тако, он новозаветним текстовима допушта да му буду блиски, да дели њихову веру у Бога кога проповедају, али и да му буду страни као текстови из далеке прошлости која нам није непосредно доступна и разумљива. Стога, теолошка мисао Улриха Луца непрестано кружи око питања: Зашто је важно истраживати питање историјског Исуса? Под којим епистемолошким претпоставкама данас

читамо Нови Завет и постављамо му питања? Јесу ли наша питања заиста била и питања библијских аутора? Како можемо читати Нови Завет као учесници његове поруке и историјски условљена бића која се питају и покушавају да разумеју? Који је концепт „истине“ еванђелских наратива? Шта је за Павла нпр. значила мистика? Је

ли он био мистик? То су само нека од питања на које ће читалац наћи храбре, аргументоване, научно утемељене, али истовремено и ненаметљиве, језиком сугестивне вероватноће – какав једино и може бити језик теологије – формулисане одговоре.

Предрај Драгушиновић

Ernst Dassmann, *Die eine Kirche in vielen Bildern. Zur Ekklesiologie der Kirchenväter*

Standorte in Antike und Christentum 1
Stuttgart: Anton Hiersemann, 2010
xiv + 286 pp.
ISBN 978-3-7772-1024-7

Једна од доминантних тема хришћанског богословља 20. века била је тема Цркве. Екклесиолошке теме обрађиване су од стране великог броја богослова различитих конфесија. Један од увида који се појавио у току ових истраживања је одсуство екклесиолошких тема из патристичког наслеђа. Наиме, у светоотачком наслеђу једва да постоје дела која су се систематски или тематски бавила Црквом. Читајући ране Оце од 2. до 7. века увиђа се одсуство теолошких рефлексија на ову тему. Уопште, прво отачко дело које у свом наслову има

именицу „Црква“ (De ecclesiae catholicae unitate) потиче од Кипријана Картагинског, док ће се после тога дуго чекати да се појави дело које ће у наслову имати именицу „Црква“. Међутим, када се патристичка дела читају са другачијим очекивањима и кроз другачије „херменеутичке наочаре“, показује се да она врве од мисли везаних за Цркву, тј. да је тема Цркве свеприсутна у њиховим теолошким промишљањима. Савремени аутори су једноставно своја интересовања за Цркву, њену природу, њене службе, црквено право и сл. уоквиравали у